

BOGATA POVIJEST SMJEŠTENA U MUZEJU GRADA LUDBREGA

Rimski vojnik iz 4. stoljeća "čuva" Arheološki park "Iovia"

Muzejske zbirke i odjeli smješteni su u trima zgradama u gradu Ludbregu – dvorcu Batthyany, Arheološkom parku "Iovia" te "Bakinoj hiži i dedekovom dvoru". U sklopu stalnog postava Arheološkog parka "Iovia" izložen je i jedan od najpoznatijih arheoloških nalaza.

PIŠE: AMALIJA ŠAŠEK
asasek@regionalni.com

Prvi tragovi Ludbrega zabilježeni su u željeznom dobu, no kao posebno zanimljivo razdoblje ističe se doba rimske prisutnosti, kada Rimljani uz lijevu obalu rijeke Bednje izgrađuju naselje Iovia, čiji su ostaci vidljivi u samom središtu grada. Za Ludbreg se može reći da je jedno od najstarijih naselja u Hrvatskoj, a bogata povijest "Centra svijeta" odnedavno je smještena u Muzeju.

U sklopu stalnog postava Arheološkog parka "Iovia" izložen je i jedan od najpoznatijih arheoloških nalaza. Riječ je o kosturu rimskog vojnika iz 4. stoljeća koji je pronađen upravo u vrtu Somodi, a na kojem je uspješno napravljen medicinski zahvat trepanacije odnosno otvaranja lubanje na živo. Trepanacijski otvor nalazi se na lijevoj strani lubanje, tj. na lijevoj strani čeone kosti i lijevoj tjemenoj kosti. Otvor je ovalna oblika i probio je sva tri sloja kosti, dok je tvrda moždana ovojnica bila potpuno izložena. Neurokirurški zahvat najvjerojatnije je bio izveden zbog ozljede glave. Vojnik je operaciju preživio, štoviše, živio je još nekoliko godina nakon toga. Nalaz je specifičan po tome što je najstariji takav, a pokazuje veličinu i snagu tadašnje rimske medicine.

Ludbreg je već duže vrijeme, zbog količine građe, imao potrebu za muzejom, a izmjene Zakona o muzejskoj djelatnosti omogućile su malim gradovima do 10.000 stanovnika da mogu osnovati muzej u sklopu ustanove.

Imajući to u vidu, kao i činjenicu da su u Ludbregu već postojali temelji za razvoj budućeg Muzeja – Etnografska i Sakralna zbirka – Centar za kulturu i informiranje "D. Novak" je 2018. godine krenuo u proces pripreme za njegovo osnivanje.

Nakon dobivanja rješenja Ministarstva kulture i medija o postojanju uvjeta uslijedio je formalni upis Muzeja grada Ludbrega kao posebne organizacijske jedinice Centra. Muzej grada Ludbrega tako je službeno osnovan 2. lipnja 2021. godine.

Klasificiran je kao opći, regionalni muzej zavičajnoga i kompleksnog tipa unutar kojeg se sabire, istražuje i prezentira materijalna i nematerijalna baština s područja Ludbrega. Muzejska djelatnost raspoređena je po ustrojbenim jedinicama – odjelima i zbirkama: Arheološki odjel, Etnografski odjel i Povijesna zbirka, koja ima različite fondove (Fond dokumentacije, Fond numizmatike, Zbirku fotografija i negativa te stalni postav Zbirke

predmeta sakralne umjetnosti). Godine 2021. potpisan je i sporazum s Udrugom "Žene iz Centra svijeta" kojim Muzej grada Ludbrega preuzima na sebe brigu oko prikupljenih predmeta pod nazivom "Bakina hiža i dedekov dvor", a koja uključuje stručnu obradu, zaštitu predmeta i prezentaciju. Udruga je vrijednim radom prikupila brojne predmete, za koje se sad treba pobrinuti struka.

Muzejske zbirke i odjeli smješteni su u trima zgradama u gradu Ludbregu – dvorcu Batthyany, Arheološkom parku "Iovia" te "Bakinoj hiži i dedekovom dvoru".

Kapelica Svetoga križa i Zbirka sakralne umjetnosti u dvorcu Batthyany

Stari ludbreški grad i kapela nastali su u 12. stoljeću. To se prepoznaje po brojnim gotičkim fragmentima u dijelovima zidova.

Kapelica se još naziva i kapelom čuda jer se u njoj dogodilo čudo Svete Krvi Kristove 1411. godine. Na kapelicu Svetoga Križa nadovezuje se i Zbirka sakralne umjetnosti. Jezgru

postava čine djela prikupljena na području župa Ludbreg, Donji Martijanec, Sveti Đurd i Veliki Bukovec. Postav je smješten u povijesnom prostoru kapelice Svetoga Križa u sklopu dvorca Batthyany i zapravo je dokumentirani

Bogati arheološki nalazi potvrđuju da je Iovia u rimsko doba bila mjesto luksuznog življenja, odmora i uživanja njezinih stanovnika

dokaz postojanja i povijesnog trajanja kulture i umjetnosti ludbreškoga kraja.

Djela koja bi bila osuđena na propadanje tako su spašena od zaborava. Zbirkom su obuhvaćeni predmeti iz 17., 18. i 19. stoljeća izrađeni od kamene i drvene plastike, slike, predmeti crkvenog ruha, liturgijsko posude i crkvene knjige.

Muzeološku koncepciju stalnog postava zbirke pripremili su muzejska savjetnica

prof. Nela Tarbuk i mr. Mario Beusan, dok su izbor izložaka i obradu građe obavili dr. Doris Baričević, mr. Mirjana Repanić-Braun, prof. Jelena Ivoš, dr. Ivo Lentić i dr. Milan Pelc.

Na pojedinim predmetima je zbog oštećenja bilo potrebno provesti zaštitne radove, pa su tako 2004. godine u Hrvatskom restauratorskom zavodu – Odjelu Ludbreg provedene konzervacija i restauracija sedam misnica i dviju zastava.

"Bakina hiža i dedekov dvor"

Gotovo u samom središtu grada, u Ulici Ivana Gundulića, u nizu naizgled običnih kuća smjestila se "Bakina hiža" s "Dedekovim dvorom", koji čuvaju vrijednu i bogatu baštinu ludbreškog područja s kraja 19. i početka 20. stoljeća.

U njoj djeluju i o njoj se brinu članice Udruge "Žene iz Centra svijeta", a cijela kuća odiše atmosferom prošlosti te je krasi očuvani stari namještaj, slike, ogledala, kućne alatke i posude te tkalački stan.

"Dedekov dvor" čini lijepo i prostrano dvorište s oruđem i alatima za obradu zemlje i rad u dvorištu, a njegova radionica čuva blago starih zanata.

Arheološki park "Iovia"

Bogati arheološki nalazi potvrđuju da je Iovia u rimsko doba bila mjesto luksuznog življenja, odmora i uživanja njezinih stanovnika. Naime, na prostoru vrta Somodi, koji je dio rimske Iovie, a koji se nalazi na prostoru današnjeg Arheološkog parka "Iovia", otkrivena su dva objekta. Riječ je o antičkom kupalištu i antičkoj vili, u kojoj su rimski bogataši uživali u ljepotama prirode.

Unutar Arheološkog parka smješteni su Centar za posjetitelje i stalni postav, koji priča priču o 2000 godina dugom kontinuitetu života na ovom području. Uz brojne arheološke nalaze koji su prezentirani, posjetitelji tako mogu pratiti i usporednu lentu svjetskih, hrvatskih i ludbreških događanja koja potvrđuju kontekst i važnost Ludbrega kroz povijest.

Arheološki par "Iovia" prezentira samo jedan mali dio rimske Iovie, koja se nalazila na području Ludbrega, a koja dokazuje da je ondje postojala urbana sredina sa svim blagodatima koje su takve sredine morale imati, od kupališta pa do drugih sadržaja. Zaputite li se u posjet Parku, imat ćete priliku, i kroz samu prezentaciju i kroz način na koji je prezentirano korištenjem suvremenih tehnologija, doživjeti rimsko doba.